

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DİLEKÇE KOMİSYONU İLE

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU ÜYELERİNDEN

KURULU KARMA KOMİSYON

TUTANAK DERGİSİ

1'nci Toplantı

31 Ekim 2019 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Karma Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal'ın, Alt Komisyon Başkanı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

IV.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- KDK 2018 Yılı Raporu hakkında alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesine ilişkin karar

V.- KARMA KOMİSYONLAR

A)KONU

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Raporu hakkında hazırlanan alt komisyon raporu üzerine görüşmeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÜYELERİNDEN KURULU
KARMA KOMİSYON

1'inci Toplantı
31 Ekim 2019 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon saat 14.36'da açıldı.

Karma Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına,

Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal, Alt Komisyon Başkanı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına,

İlişkin açıklama yaptı.

KDK 2018 Yılı Raporu hakkında alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesi kabul edildi.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Raporu hakkında hazırlanan alt komisyon raporu, görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 15.59'da

31 Ekim 2019 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN : Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail TAMER (Kayseri)

SÖZCÜ: Zülfü DEMİRBAĞ (Elâzığ)

KÂTİP: Fehmi KÜPÇÜ (Bolu)

BAŞKAN – İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun Değerli Başkanı, değerli üyeleri, Dilekçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Karma Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Karma Komisyonumuzun 27’nci Dönem 3’üncü Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Karma Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır ’ın, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, hatırlanacağı üzere 13 Şubat 2019 tarihli toplantımızda Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Yıllık Raporu’nu görüşmek üzere toplanmış, söz konusu raporu ayrıntılı bir şekilde incelemek, denetçileri dinlemek, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmek ve gerekli görülen diğer işlemleri yapmak üzere bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştik. Karma Alt Komisyon 21 Şubat 2019 tarihli toplantısında Komisyon Başkanlığına Kilis Milletvekili Sayın Ahmet Salih Dal’ı seçmiş ve 14 Mayıs ve 16 Ekim 2019 tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantılarla çalışmalarını tamamlamıştır. 24 Ekim 2019 tarihinde ise hazırladığı alt komisyon raporunu Komisyonumuza takdim etmişlerdir. 25 Ekim 2019 tarihinde göndermiş olduğumuz toplantı çağrısı üzerine alt komisyon raporunu görüşmek üzere her iki komisyon yani Karma Komisyonumuz toplanmış bulunmaktadır.

Usulümüz gereği öncelikle Alt Komisyon Başkanımız Kilis Milletvekili Sayın Ahmet Salih Dal’ı dinleyeceğiz. Kendisine ve tüm alt komisyon üyelerine teşekkür ediyorum. Güzel bir çalışma yaptıklarını ve emek verdiklerini biliyorum. Bugün raporu hakkında öncelikle Sayın Dal’ı dinleyeceğiz, ondan sonra rapor üzerindeki görüşmelerimize başlayacağız.

Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız bugün yurt dışında olduğu için toplantımıza katılmadı, kendisi mazeretini bildirdi ama Kamu Denetçiliği Kurumumuzun bütün üyeleri burada hazır. Kendilerine de Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum.

Alt Komisyonumuzun Başkanı Kilis Milletvekilimiz Sayın Ahmet Salih Dal’a raporu hakkında sunumunu yapmak üzere sözü takdim ediyorum.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Kilis Milletvekili Ahmet Salih Dal ’ın, Alt Komisyon Başkanı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yıllık Raporu üzerinde gerekli çalışmayı yapmak için kurulan karma alt komisyonun çalışmalarına ilişkin açıklaması

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Teşekkür ediyorum.

Çok Değerli Dilekçe Komisyonu ve İnsan Hakları Komisyonu Başkanlarımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli denetçilerimiz, değerli basın mensupları ve kıymetli katılımcılar; öncelikle 96'ncı yıl dönümünü kutladığımız cumhuriyetimizin millî birlik ve beraberlik duygusu içinde tüm yurtta karşılanmasından duyduğum kıvancı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Komisyon Başkanımızın da belirttiği gibi 13 Şubat 2019 tarihinde KDK'nin 2018 Yılı Yıllık Raporu'nu ayrıntılı olarak incelemek üzere Karma Alt Komisyonumuzu kurmuştuk. Karma Alt Komisyonumuz 21 Şubat 2019 tarihindeki ilk toplantısında tarafımı Alt Komisyon Başkanı olarak seçmiştir. Alt komisyon üyelerimize tarafıma gösterdikleri teveccüh için teşekkür ediyorum.

Değerli alt komisyon üyelerimizle 3 tane alt komisyon toplantısı gerçekleştirdik. 14 Mayıs ve 16 Ekim tarihlerinde gerçekleştirmiş olduğumuz son 2 toplantıda KDK tavsiye kararlarına uymayan, bilgi ve belge temininde beklenen iş birliğini göstermeyen idarelerin temsilcileri ve KDK temsilcilerimizle toplantılar gerçekleştirdik. Yaptığımız toplantılar dışında da yıllık rapor çalışmaları kapsamında yasama uzmanlarımız ve KDK uzmanlarımızla birlikte çeşitli konular üzerinde görüş alışverişinde bulunduk.

14 Mayıs 2019 tarihli toplantımızda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü temsilcilerini, 16 Ekim 2019 tarihindeki toplantıda da Biga ve Kadıköy Belediyeleri ile Türkiye Futbol Federasyonu temsilcilerinin KDK tavsiye kararlarına uymama, bilgi ve belge temininde gereken iş birliğini göstermemesinden kaynaklanan sorunları dinledik. Bu toplantılarda belki de yüz yüze olamamaktan kaynaklı bazı bürokratik tikanıklıkları konunun muhataplarını bir araya getirerek açmış olduk. Bu anlamda özellikle son toplantımızda Biga ve Kadıköy Belediyesi temsilcileri KDK kararlarına uyma yönünde irade beyan ettiler, biz bundan memnuniyet duyduk ve kendilerine bir kez daha buradan teşekkür ediyorum. Bu, burada gerçekleşti.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Toplantının Türkiye Futbol Federasyonu ile ilgili kısmında daha önceleri TFF'nin KDK'nin bilgi ve belge taleplerine karşı olan olumsuz tutumunu da Komisyonumuzun ısrarcı ve kararlı tutumu sayesinde KDK ile Federasyon arasındaki meseleyi de detaylı olarak irdeleme imkânı bulduk. Gerek KDK'nin özverili çalışmaları gerekse Karma Komisyonumuzun konuya gösterdiği hassasiyet sayesinde 2018 yılında kurumların tavsiye kararlarına uyma oranının yüzde 70 olarak gerçekleştiğini görmekteyiz. Ben bu noktada teamül hâlini alan idarelerin Karma Alt Komisyona çağırılarak meselenin kamuoyu önünde tartışılmasının da bir sonraki yıldaki tavsiye kararlarına uyma oranını yükselttiğini düşünüyorum.

Müsaadenizle KDK 2018 Yılı Yıllık Raporu hakkında bazı görüşlerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum. Malumunuz olduğu üzere 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandumla gerçekleştirilen Anayasa değişikliğinin ardından 24 Haziran 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtik. Bu geçişle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olarak denetim yapan Kamu Denetçiliği Kurumunun rolü de önem kazanmıştır. Nitekim yapılan mevzuat düzenlemesiyle 703 sayılı KHK'nin 110'uncu maddesiyle KDK raporunda da ifade olunduğu üzere Cumhurbaşkanlığının idari iş ve işlemleri KDK'nin görev alanına dâhil edilmiştir yani KDK'nin denetim alanı genişletilmiştir. Aynı minvalde yeni hükümet sistemine geçişle birlikte devlet işleyişindeki hızlı karar alma, hesap verebilir, şeffaf, vatandaş beyanına güvenen kamu yönetimi anlayışını geliştirmek için de bir dizi eylemler hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda 2018/13 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'yle insan odaklı yönetim anlayışı doğrultusunda bürokrasinin azaltılması, kurumların görev alanı dışında kalsa bile vatandaş süratli çözüm üretmek adına kamu kurum ve kuruluşlarına talimat verilmiştir.

2018 yılı raporlarındaki rakamsal verilere baktığımızda ise incelemeye alınan toplam 21.647 adet şikâyet başvurusunun 17.615 adetinin –ki bu yüzde 81’ine tekabül ediyor- sonuçlandırıldığını görmekteyiz. Yine, 2018 yılı içinde bu başvuruların 2.498’inin dostane yöntemlerle çözüme kavuşturulduğunu gördük. Bu anlamda toplamda 946 adet tavsiye kararıyla mahkemelerin iş yükünün azaltılmasına katkı sağladığını söylemek gerek. Alt komisyon raporumuzda da bu konulara detaylıca yer verdik. Raporumuzun özellikle görüş ve öneriler kısmında KDK’ye yapılan başvuru sayılarında bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 3’lük bir artışın olduğunu gördük. Bu, şimdiye kadar yapmış olduğumuz toplantılarda Başdenetçimiz Sayın Şeref Malkoç’un da ifade ettiği gibi kurumun tanınırlığının bir göstergesi olarak görülebilir.

Bu arada da teşekkür ediyoruz, dün İnsan Hakları Komisyonunda kişisel verilerin korunmasını görüşüyorduk, orada Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’yla ilgili vatandaşlarda KDK kadar tanınırlığın ve bilinirliğin olmadığını söylemiştik ama KDK gerçekten bu konuda büyük bir özveri göstermiştir.

Yine, Sayın Başdenetçimizin 16 Ekim 2019 tarihli Karma Alt Komisyon toplantımızda ifade ettiği bir hususu dile getirmek isterim. Anayasa’mızda idarenin her türlü eylem ve işleminin yargı denetimine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Sayın Malkoç burada 6328 sayılı Kanun düzenlenirken idarenin eylem ve işlemlerinin yanı sıra tutum ve davranışlarının da inceleme alanına dâhil edildiğini belirttiler. Bu anlamda anayasal bir hükmün, vatandaşın hak arama özgürlüğünün ve kültürünün geliştirilmesi bakımından biraz daha esnetildiğini görüyoruz. Bu, ülkemizdeki hak arama mekanizmalarının etkinliğinin artırılması bakımından oldukça önemli bir yaklaşım.

Ayrıca raporumuzda, yine yaptığımız toplantılarda KDK tarafından birçok defa dile getirilen bazı istemlere yer verdik. Bu kapsamda bazı ülkelerdeki ombudsmanlık kurumlarının yetkilerini de değerlendirdik. İspanya ve Portekiz ombudsmanlarının Anayasa Mahkemesine kanunların Anayasa’ya aykırılığı konusunda başvurabilmesi, İsveç Ombudsmanının mahkemelerin duruşmalarına ve müzakerelerine katılabilmesi, yönetsel kuruluşların toplantı ve müzakerelerinde hazır bulunabilmesi, ayrıca dünyadaki muadil kurumlarda bulunduğu üzere resen inceleme yetkisi verilmesi dikkate alındığında, idarenin denetiminde daha etkin hâle gelmesi amacıyla Kamu Başdenetçisinin görev ve yetkilerinin yapılacak bir yasal düzenlemede genişletilmesinin faydalı olacağı yönünde değerlendirmelerde bulunduk.

Son olarak, ben tüm bu çalışmalarda, başta Dilekçe Komisyonu Başkanımız Sayın Mihrimah Belma Satır Hanımefendi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuz Başkanı Sayın Hakan Çavuşoğlu Beyefendi, Karma Komisyon üyelerimiz, Alt Komisyon üyelerimiz, KDK Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç ve denetçiler ve TBMM yasama uzmanları ve KDK’nin yetkin uzmanlarına, toplantımıza katılan kurum ve kuruluşların değerli temsilcilerime, toplantılarımızı ilgiyle takip eden kıymetli basın mensuplarımıza teşekkür etmek istiyorum. Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Yıllık Raporu Hakkında Karma Alt Komisyon Raporu’muzun ve nihayetinde sizlerin kıymetli görüşleriyle olgunlaşacak Karma Komisyon Raporu’muzun hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyorum.

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum. Ben de size ve Alt Komisyon üyelerine tekrar emekleri için teşekkür ediyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Türkiye’de tanınırlığı arttıkça, müracaat sayısı arttıkça bizim yaptığımız çalışmaların da daha derinlikli olduğunu bu rapordan da görüyoruz. Her gelen Alt Komisyon raporu bir öncekini daha da tamamlayacak ve bir vizyon ortaya koyacak şekilde geliyor. Ben tekrar her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

IV.- KARARLAR**A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN**

1.- KDK 2018 Yılı Raporu hakkında alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesine ilişkin karar

BAŞKAN – Değerli üyelerimiz, Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Yıllık Raporu Hakkında Alt Komisyon Raporu’nun benimsenmesini ve görüşmelere bu bahsedilen Alt Komisyon üzerinden devam edilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V.- KARMA KOMİSYONLAR**A)KONU**

1.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2018 Yılı Raporu hakkında hazırlanan alt komisyon raporu üzerine görüşmeler (x)

BAŞKAN – Sayın üyelerimiz, Komisyonumuzca belirlenen Alt Komisyon Raporu üzerinde görüşmeleri açıyorum.

Bu görüşmeler sırasında ifade edilen görüşler çerçevesinde Karma Komisyon Raporu’muz son hâlini alacaktır.

Şimdi, bu konuyla ilgili söz almak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa onlara söz vermek istiyorum.

Önce Sayın Başkanım, siz söz almak isterseniz size söz verelim.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, Karma Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Kamu Başdenetçilerimiz; öncelikle sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Komisyonumuzun, toplantımızın hayırlara vesile olmasını, ülkemizin insan hak ve temel hürriyetler konusunda güçlenmesine, korunmasına vesile olmasını diliyorum.

Elimize ulaşan Alt Komisyon Raporu’na biz de göz atma fırsatı bulduk. Gerçekten, iki raporu mukayese ettiğimiz zaman bir önceki zaman dilimine nazaran belli bir aşamada ilerleme kaydedildiğini görmekten mutluluk duyduğumuzu ifade etmek isterim. İdarenin eylem ve işlemlerinin yanı sıra, tutum ve davranışlarına ilişkin bir kapsam genişlemesinin de ayrı bir bakış açısı ve hak arama hürriyetinin gelişimi ve tanınırlığı bakımından da çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine, özellikle Alt Komisyonunda, tavsiye kararlarına uymamakta direnen veya istenen belge ve bilgilerle ilgili olarak Başdenetçiliğe bilgi aktarma konusunda bencil davranan ya da direnç gösteren kurumlarla ilgili yapılan çalışmaları da çok kıymetli bulduğumu ifade ediyorum ve Sayın Alt Komisyon Başkanımızın bundan sonraki süreçlerde teamüle uymayan ya da nazara alınmayan tavsiye kararlarıyla ilgili olarak diğer kurumların çağırılmasının, görüşmelerde bulundurulmasının da çok önemli olduğunu ben de altını çizerek ifade etmek istiyorum.

Bilmiyorum Sayın Başkanım, raporu ayrıca açıklamak üzere söz verecek misiniz?

BAŞKAN – Yok.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Vermeyeceksiniz.

O zaman, ben rapora baktığımda özellikle bir şey dikkatimi çekti.

BAŞKAN – Sonra size tekrar söz veririz ama denetçilerimize söz vermeyeceğiz burada.

*

(*) Alt Komisyonun 21/2/2019, 16/5/2019, 16/10/2019 tarihli alt komisyon tutanakları ile KDK 2018 Yıllık Raporu tutanağına eklidir.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Peki. Ben daha sonra tekrardan söz almak üzere şimdilik bunlarla iktifa edeyim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Görüşmelere başlayalım.

Mahmut Bey, herhâlde ilk siz söz istediniz.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Kamu Denetçiliğinin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Evet, rapora baktık. Bir defa 2017 yılından sarkan, daha doğrusu harcanmayan bir ödenek var. Kamu kurumlarında yaşadığımız, rastlanan bir olay değil, 3 milyon lira küsuratın bir iadesi var 2017’den. Bu, tasarruf ilkesi açısından güzel, sevindirici bir olay ancak devamına baktığımız zaman, 2018’deki harcamaları ben bulamadım, belki benim gözümden kaçmış olabilir.

Ancak bu Alt Komisyonla ilgili geçmişteki çalışmalara baktığımız zaman, Alt Komisyonla kimlerin görev yaptığına ilişkin milletvekili arkadaşlarımızın isimlerinin olması gerekirken ben burada bulamadım yani eğer gözden kaçırdıysam lütfen bana yardımcı olunuz. Yani evet, üzerinde “Alt Komisyon Raporu” deniliyor ama bu Alt Komisyon üyelerinin isimleri ne? Arkadaşları ben biliyorum, doğru ama bunların en azından rapora dercedilmesi lazımdı, yazılı olması lazımdı.

Üçüncüsü, bununla ilgili tabii ki “Öneri” kısmına baktığımız zaman “Öneri” kısmı yetersiz, çok yetersiz hem de. Neden? Şunu söyleyeyim ben: Kamu Denetçiliği Kurumunun önceki yıllardaki kendi raporlarına baktığınız zaman, istek ve taleplerine baktığınız zaman onların istek ve talepleri Meclis Alt Komisyonu önerilerinden çok daha geniş, yelpazesi çok daha fazla. Nedir mesela somut bir şeye indirgeyecek olursak? Kamu Denetçiliği Kurumu kendi sorunlarını dile getirirken raporlarında diyor ki: “Arkadaş, bir, benim etkin olabilmem için benim raporlarımın bağlayıcı olması lazım, tavsiye mahiyetinde olmaması lazım.” Bakıyorsunuz, burada bulamıyorsunuz.

“İki, bu konuda, en azından alınan bu kararlar bağlayıcılık neticesinde eğer yerine getirilmezse bu görevi kötüye kullanma anlamında, Türk Ceza Kanunu 257 anlamında suç sayılsın.” deniliyor. Görüyorsunuz, burada “Öneriler”de bakıyoruz, bu ayrıntı yok ve kendi önerilerinde diyor ki: “Biz dünyadaki kamu denetçiliği kurumlarıyla aynı seviyeye gelmek istiyorsak çeşitliliğimizin artırılması lazım.” Kendi iç bünyesinde Kamu Denetçiliği Kurumu tasnif yapmış, evet, çocuk ombudsmanlığı ayrı ayrı ama kadınla ilgili, çocuklarla ilgili, futbolla ilgili yani tüm alanlarda bu çeşitliliğimiz yok.

Bir başka sorun personel eksikliği, o anlamda yok.

Bir başka sorun, evet, Sayın Alt Komisyon Başkanımız açıkladılar, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun 4’üncü maddesindeki değişikliklerle Cumhurbaşkanlığının iş ve işlemleri de bu denetimin arasına alındı, genişledi. Doğru ancak uygulaması sıfır. Nasıl sıfır? Kamu Denetçiliği Kurumu üyesi değerli arkadaşlarımız huzurumuzda. Arkadaşlarımızla ilgili, bilmiyorum içinde hiç şikâyet eden oldu mu, olmadı mı işlemleriyle ilgili ama herhâlde en fazla şikâyet eden arkadaşlardan bir tanesiyim. Havaalanlarında Cumhuriyet gazetesi, BirGün gazetesi, Aydınlık gazetesi, Yeniçağ gazetesi, Yeni Yaşam gazetesi, Sözcü gazetesi, Evrensel gazetesi yani muhalif diyeceğimiz gazeteler konulmuyor; diğer taraftaki Sabah gazetesi, Güneş gazetesi, Yeni Şafak, Yeni Asya yani siyasi iktidarın yelpazesine yakın olan gazetelerin hepsi orada, çok daha fazla var. Ben bununla ilgili size şikâyet ettim. “Efendim,

bu bizim görev alanımıza girmiyor, bu şirktir.” Ya arkadaş, Allah’tan korkun ya. Bunun denetimi nasıl Sayıştayın denetimindeyse sizin de denetiminizde. Topu başınızdan attınız. Bu kabul edilebilir bir durum değil.

Gelelim bir başka konuya. Bizzat yaşadığım hadise Başkanım. Yani özür dilerim, konunun dışına çıkmıyorum dikkat ederseniz.

BAŞKAN – Konunun dışına çıkmıyorsunuz, biz de büyük bir zevkle dinliyoruz ama burada diğer değerli milletvekillerimizin Genel Kurul çalışmaları da var. Hızlı bir şekilde toparlayarak gidelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ah canım be Başkanım, bu da Genel Kurul çalışması ya, ben hikâyelerimi anlatmıyorum ki, bu Parlametonun faaliyeti.

BAŞKAN – Biz de hikâye dinlemiyoruz Mahmut Bey.

Buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bir başka sorun... Mesela Ankara’da doğal gazla ilgili ne yapılıyor? Doğal gaz geliyor, arkadaş, Ankara’da yaşayan vatandaşımız geçmişte 300 dolar parayı sayaçlarda depozitoya yatırıyordu. O dönem ne yaptılar? Efendim, ön ödemeli sayaca dönüştürdüler, yani önce para, sonra gaz, bu şekilde. Bir süre geçtikten sonra bu sefer para kazanmak için diyor ki: “Arkadaş, ben bu sistemden vazgeçtim, ben faturalı sisteme geçiyorum, bu saatini değiştir.” Gidiyor vatandaş, aşağı yukarı şu anda herhâlde 550-650’ye yakın bir rakam isteniliyor depozito ücreti anlamında. Bununla ilgili şikâyeti yaptım. Arkadaş, yani idare hukukunun temel ilkesi var, temel ilke şu: Meccanilik ilkesi uyarınca önce hizmet, sonra bedel. Biz şunu yapamayız: Kamu kurumları “İktisadi kâr getirir.” amacıyla kamu hizmetini kâra bağlayamaz. Evet, kamu hizmeti ifa edilecek ama kamu hizmetini ifa ederken onun maliyetini, meccanilik ilkesi uyarınca onu çıkarabilecek bir bedel öngörmesi lazım. Yani kalkıp A şirketi, B şirketi gibi, tamamen kâr amacına yönelik anlamında bunun getirilmesi kabul edilemez. Bununla ilgili de sizlere şikâyet yaptık, yine topu taca attınız.

Bir başka konu... Arkadaşlar, Anayasa’mızın hükümleri açık ve net. Bu Anayasa’mızın hükümleri hepimizi bağlıyor. Sayın Cumhurbaşkanı bugün bir partinin genel başkanı. Seçimlerle ilgili yine şikâyetleri yaptım size, dedim ki: “Sayın Cumhurbaşkanının yemini uyarınca tarafsız davranması gerekiyor.” Ama AK PARTİ’nin de Genel Başkanı sıfatıyla gittiği yerlerde Cumhurbaşkanı sıfatıyla iş ve işlemler görüyor. Bu ise bizim Anayasa hukukumuzu, eşitliği, hukuk devletini ihlal ediyor. Size şikâyet ettim, “Bu bizimle alakalı değil” diye yine topu taca attınız. Arkadaşlar, kanunda Cumhurbaşkanının iş ve işlemleri Kamu Denetçiliğinin denetimine tabi olsa ne yazar, olmasa ne yazar, uygulaması önemli. Yani bu Allah rızası için kanuna konuluyor ama ben Kamu Denetçiliği Kurumu arkadaşlarımıza söylüyorum: Ne olur, sığınabileceğimiz tek liman hukuk devletidir arkadaşlar, hukuk limanıdır. Yani bugün A başkan vardır, yarın yoktur. Biz gerçekten eğer tarihe, hukuka bir iz bırakmak istiyorsak, iyi bir hizmet vermek istiyorsak sizden rica ediyorum, hatta bence önünüze gelen dosyalarda isim kısmını kapatın, isim kısımlarını arkadaşlar kapatsınlar, ona göre karar verin. İsimleri görünce kararlarda maalesef çekinerek “Acaba ben bu dosyayı nasıl başımdan atabilirim?”in yollarını arıyorlar. Ben bu konuda bunu da kabul etmiyorum.

Rapor yetersizdir, eksiktir. Buna ayrıntılı anlamda muhalefet şerhimizi vereceğiz.

Teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

Değerli denetçilerimiz, notlarınızı alırsanız bütün konuşmalardan sonra size söz verelim, değerli üyelerimizin sorularına cevaplarınızı verin.

Sayın Vekilim, isimlerle ilgili itirazınız vardı. O biraz bize düşen bir görev. Raporda, Alt Komisyonumuzda bütün üyelerin isimleri yazılı. Ayrıca karar cetvelinin en arkasında yazılı, gelen evrakların altında da var. Bunu takdirinize sunuyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben bulamadım, buyurun, ben çıkardım.

BAŞKAN – 74’üncü sayfada kuruluşla birlikte bütün Alt Komisyon üyelerinin isimleri yazılı. Teşekkür ediyorum hassasiyetiniz için tekrar Sayın Vekilim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, bu soru-cevap kısmına konu değil. Yani başında yazılması lazım, en sonuna konması lazım.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, karar cetvelinde var. Komisyon Başkanlığına yani Komisyon üyelerine sunulanlarda var, burada da isimleri var. Daha evvel uygulanan sistem uygulanmış.

Sayın Hüda Kaya, buyurun Sayın Vekilim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Merhabalar. Hayırlı çalışmalar diliyorum hepiniz için.

Öncelikle, hemen kestirmeden muhalefet şerhimizi hazırlayacağımızı ve eksiklikleri burada belirteceğimizi ifade etmek istiyorum. Bunun için de makul bir süreyi talep ediyoruz. Fakat bununla beraber, elbette burada İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun da var olması, bir Karma Komisyon olmamız hasebiyle ve Dilekçe Komisyonu her ne kadar tabii ki hukuki şikâyetlerin dışında fakat KDK’nin da burada olması hasebiyle, toplumun pek çok sorunlarına her birimizin muhatap olması sebebiyle ben sadece, bakın, yüzlerce değil binlerce mektup, telefon, mesaj ve bire bir muhatap olarak aldığımız şikâyetler, toplumumuzun muzdarip olduğu hukuki, insani pek çok problemlerden sadece şu anda buraya gelmeden önce gelen bir mektup ve bir mesajla ilgili hemen bunu belirtmek istiyorum ki ülkemizin içinde bulunduğu insani, vicdani, hukuki çıkmazları, kaosu, çaresizliği, umutsuzluğu, son derece olumsuz bir psikolojiye düşmüş olan toplumumuzun ahvali konusunda belki deryada bir damla bile olmayacak bir örnek aslında, binlerce örnekten bir tanesi: Zonguldak’tan gelen bir mektup, bir babaanneden geliyor. Genç, 36 ve 33 yaşında oğlu ve gelini 3 çocuğuyla kendi günlük yaşamları içerisindeyken... Ki yani malum olduğu üzere aslında 15 Temmuz sonrasında asıl sorumluların göz ardı edilip gerçekten sıradan sivil ve kendi hâlinde yaşayan vatandaşların mağduriyetlerin binlercesinden bir örnek. Yirmi dakikalık bir duruşmayla hiçbir tanık, delil dosyada asla yokken, bir hâkimin ve savcının tahliye talebine rağmen yirmi dakikalık bir yargılamayla hapsediliyor karı koca. 3 çocuk perperişan, hasta aile vesaire ve istinaf mahkemesinde sekiz yılı aşkın bir ceza onaylanmış oluyor. Bu durumda her birimizin elimizi vicdanına koyup gerçekten ülkemizin, halkımızın... Bu halk bizim halkımız, nerede yanlışlar var, kurunun yanında yaş da mı yanıyor... Bu yanlışların, haksızlıkların giderilebilmesi için hazır Kamu Denetçiliği Kurumu da buradayken ve zaten bir Parlamento çatısı altındayız, ülkenin sorunlarının en birinci noktadaki muhatap merkezi bir yerde bizler mesulken halkımızın bu sorunlarına hassasiyetle, vicdanla, adalet duygusunu yitirmeden yaklaşmamız gerekiyor, çözüm bulmamız gerekiyor.

Gene ülkemizin değerli sanatçı kadın arkadaşlarımızdan bir tanesi Pınar Aydınlar bugün gene bir ifadeden, soruşturmadan geldi, henüz yeni. Sebep ne, biliyor musunuz arkadaşlar? Bir konserinde “Siyasi tutsaklara özgürlük” demiş, zafer işareti yapmış, Selahattin Demirtaş’a selam göndermiş. Artık hukuk buraya mı geldi, adalet buraya mı geldi? Ya nedir bu artık? Yani gerçekten insanlarımız nefes alamıyor. Bizler inşallah hep birlikte burada bu çözümü bulabilenlerden oluruz ve tarihe olumlu isimlerle geçmişt oluruz.

Ben teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

Muhalefet şerhimizde de gereken noktaları belirteceğiz ve teslim edeceğiz.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Yargı bağımsızlığı nedeniyle yargıyla ilgili söyledikleriniz konularda bu Komisyonun yapabileceği bir şey yok, bunları biliyorsunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Genel bir çerçevede.

BAŞKAN – Siz ile biz aynı Komisyonda çalışıyoruz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tabii ki.

BAŞKAN – Tabii ki beyanlarınız geçti.

Raporla ilgili özelde söyleyeceğiniz bir şey yok herhâlde. Onu muhalefet şerhi diyorsunuz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Belirteceğim, hepsini size teslim edeceğim.

BAŞKAN – Muhalefet şerhi bugüne kadar hiç olmadı, ilk uygulamayı yapacağız herhâlde. Onu da birlikte yapacağız.

Erol Bey, buyurunuz Sayın Vekilim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sayın Komisyon Başkanlarımız, kıymetli milletvekili arkadaşlarımız ve Kamu Denetçiliği Kurumundan gelen Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Evet, hak arama kültürünün yaygınlaştırılması, ülkede demokratik bir bilincin oluşturulması amacıyla kurulan önemli kurumlardan bir tanesi Kamu Denetçiliği Kurumu. Dolayısıyla idarenin iş ve eylemlerinin yanı sıra tutum ve davranışların da ilave edilmiş olmasının gerçekten bu anlamda önemli bir açılım olarak değerlendirilmesi lazım. Aynı zamanda Cumhurbaşkanlığıyla ilgili o yasanın da çıkarılması...

Gerçekten Ombudsmanlık Kurumu... Mahmut Bey'e de bir gönderme yapmak istiyorum. Önceki gün Kişisel Verileri Koruma Kurumuyla ilgili toplantıda özellikle Ombudsmanlık Kurumuyla ilgili gerçekten güzel şeyler söylemişti yani bir gerçeğin altını çizme anlamında, değil mi Mahmut Bey? Çok güzel... Yani bir teşekkür etmek gerekir. Harika işler yaptığını, güzel çalışmalar gerçekleştirdiğini... Değil mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, karşılaştınca... Bakın, burada bütün arkadaşlarımızın Twitter hesapları, sosyal medya hesapları açık, aleni.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sadece o değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, şu anda programa bakarsan programda burada olduklarını belirtiyorlar ama dün gelen...

BAŞKAN – Mahmut Bey, kayıtlara geçmiyor şu anda söyledikleriniz. Karşılıklı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Verileri gizleyecek olan kuruluş sosyal medya kuruluşu ve kurum kendi sayfasında tanıtımı “Filan yerde toplantımız var.” diye belirtmiyor, geliyor burada Mecliste de şikâyetçi, dert yanıyor. “Biz kendimizi tanıtamadık.” diyor. Ben iki kurumu karşılaştırdığım zaman ben teşekkür ettim orada. Yani onu hak etmişlerdi ama bunu hak etmesi demek değildir ki ben eleştirilerimi de yapmayacağım. Yani o ayrı bir konu, o ayrı bir konu.

Teşekkür ediyorum.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Ayrıca ben geçtiğimiz günlerde Gençlik ve Spor Bakanlığımızla ortaklaşa düzenlediğiniz Hacı Bayram Veli Üniversitesindeki... Yani hak arama kültürünün geliştirilmesi adına çok önemli. Milyonlarca gencimizin, geleceğimizin teminatı üniversite öğrencilerimizin eğitim gördüğü üniversitelerden ombudsmanlık topluluklarını davet ettiniz. Çok güzel bir toplantıydı. Tebrik ve teşekkür ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu her dönem her raporunu incelediğinizde bize yeni bir vizyonla geliyor. Geçen sene dostane çözüm konusunu anlatmışlardı ve çok memnun olmuştuk. Türkiye’nin ihtiyacı olan bir sistemdi. Bu dönemde idarenin tutum ve davranışlarını gündeme taşıyorlar ki bu çok takdire şayan bir şey. Ben de kendilerine teşekkür ediyorum.

Evet, Komisyonumuzda başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Sayın Başkanım, buyurunuz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Şimdi, tabii, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu zaman zaman temel hak ve hürriyetlerle ilgili, ilişkili konu ve kapsam bakımından temel hak ve özgürlüklere ilişkin çalışma yürüten kurum ve kuruluşlarımızı dinliyoruz. Bunu da yaparken aynı zamanda bir siyasi denetim fonksiyonu olarak yerine getiriyoruz. Sadece dinlemek değil, soruların yöneltilmesiyle beraber aslında bir yerde siyasi denetimi de yerine getiriyoruz. Dün de Kişisel Verileri Koruma Kurumumuzu dinledik. Bütün arkadaşlarımız da etkin bir katılım gösterdiler, teşekkür ediyorum bu vesileyle tekrar. Ama şimdi, Kişisel Verileri Koruma Kurumuyla devletimizin her iki kurumunu yarıştırmamızın da çok doğru olmadığını düşünüyorum burada. Nihayetinde 2012 yılında kurulmuş ve yaşama geçmiş Kamu Başdenetçiliği Kurumu var ve henüz daha iki yılını tamamlamamış bir Kişisel Verileri Koruma Kurumu var. Aynı şekilde, dün de onlara tavsiyelerimiz arasında daha fazla tanıtıcı etkinlik ve kamu spotu çalışması yapmaları gerektiğine ilişkin görüşlerimizi de ifade ettik. Ben bu vesileyle burada bir söz almak ve ifade etmek istedim.

Bir de son defa söz almış olayım. Burada bir şey dikkatimi çekti. 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla kurum tarafından verilen toplam 17.615 adet başvuruya ilişkin karar türlerine göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Sayfa 12. Gönderme kararı 4.812’yle yüzde 31. İncelenemezlik kararı 6.517 adet başvuru, yüzde 42 yaklaşık olarak. Bu incelenemezlik kararı hangi kapsamda? Alt başlık var mı acaba sizde? Yani sadece hepsi yargı mı bunların, onu öğrenmek istiyorum. Yani çünkü...

BAŞKAN – Hepsine birden cevap verilsin.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Şöyle söyleyelim: Bütün arkadaşlarımızın, notunuzu alırsınız...

BAŞKAN – Sayın Başkanım, notunuzu alırsanız, buna da cevap verirsiniz iyi olur. İncelenemezlik kararını mahiyetini...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Alt başlıkları neler bunların? Sadece yargının kararlarına memnuniyetsizlik mi var burada? Bazen bize de geliyor tutuklamayla ilgili. “Beni haksız tutukladınız.” diyor mesela. “Yargı kararı böyle olmaması gerekirdi.” diyor. Tabii, 138 kapsamında gelen başvurular var İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak Anayasa 138’e göre reddettiğimiz. Ya, bunun alt başlığını ben de görmek istiyorum burada çünkü şunu özellikle ifade etmek istiyorum: Yani yargının tarafsız ve bağımsızlığı konusunda başka türlü, tersten bir bilinçlendirmeye ihtiyaç var çünkü yargı kararları aslında, evet, tartışılabilir, karar verildikten sonra görüş ifade edilebilir belki ama bunların üzerinden insan hak ve hürriyetlerine ilişkin kurumlara, komisyonlara başvuru olmasının da bir anlamı... Ama neden yani böyle bir başvuru oluyor? Niçin bu başvuruları bu kapsamda değerlendirmiyor insanımız diye de düşünmek gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli denetçimize söz hakkı vermeden ben de bir şey söylemek istiyorum. Dilekçe hakkı, biliyorsunuz, anayasal bir hak. Bireysel başvuruyla ilgili Türkiye’de demokratikleşme sürecince birçok kurum ve kuruluş ihdas edildi. Bunlardan biri de Kamu Denetçiliği Kurumu. Bireysel başvuru ve dilekçe hakkının çeşitli kurumlarla farklı statülerde yönetilmesi, takip edilmesi ve bir kişinin aynı dilekçeyi birkaç kuruma vererek birazcık da suistimale giden konular da var. Bu anlamda hem akademik bir çalışma olsun diye düşündük. Sayın Meclis Başkanımızın himayelerinde ocak ayında bir çalıştay düzenleyeceğiz. Dilekçe hakkı ve bireysel başvuruyla ilgili bütün kurum ve kuruluşları davet edeceğiz. Akademisyenleri davet edeceğiz. Bu konuda Türkiye dinamik bir toplum, gelişmelere göre belki yapılması gereken, özellikle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra yapılması gereken düzenlemeler olursa bunları da o çalıştayda masaya yatıracağız. Bu anlamda hem Kamu Denetçiliği Kurumunu hem de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu ve diğer bireysel başvuru alan kurumları davet edeceğiz ve burada kendileriyle bir çalışma yapacağız. Bunun da haberini vermek istedim.

Buyurun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Tekrar tekrar araya giriyorum ama buradaki biraz evvelki söylemim şundan dolayı: Şimdi bugün milletvekili arkadaşlarımız bile tutuklamayla ilgili olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna başvuru yapabiliyorlar. Yani hukuku bilmemezlik, kanunu bilmemezlik mazeret sayılmaz ama şunu da bilmemek mazeret olarak görülemez: Şöyle ki yani bir tutuklama bir mahkeme kararı sonuçta. Bir karar mahkeme kararı. Mahkeme kararıyla ilgili olarak artık kendi içerisindeki mecra, mekanizma belli; istinaf, temyiz -karar düzeltme kaldırıldı galiba- iadeyimuhakeme... Dolayısıyla tüm bunların dışında burada aslında -tahmin ediyorum- yüzde 42’ye varan incelenemezlik oranının arasındaki bu durumu öğrenmek istedim ben de. Çünkü bizde de aynı şekilde çok. Gelen yazıya diyoruz ki arkadaşlarımız olarak: “Anayasa madde 138- Hiçbir makam, merci, idare tavsiye ve telkinde bulunamaz.” Cevap veriyoruz. Sonuçta şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Komisyon hiçbir şey yapmıyor, efendime söyleyeyim, Kamu Başdenetçiliği hiçbir şey yapmıyor. Ama görevi o değil. Dolayısıyla bunu anlatmamız gerekiyor galiba. Bunu hem bizim hem Dilekçe Komisyonumuzun hem Kamu Başdenetçiliği Kurumumuzun hem İnsan Hakları Eşitlik Kurumumuzun hatta Kişisel Verileri Koruma Kurumumuzun da bunu anlatması gerekiyor herhâlde.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Mehmet Taytak, buyurunuz efendim.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Kıymetli Başkanım, bu vesileyle hem Dilekçe Komisyon Başkanına hem de Kamu Denetçiliği Kurumu arkadaşlarıma, burada bulunan tüm kardeşlerime sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Hüda Hanım’a bir şey sormak istiyorum müsaade ederse. Bir önceki konuşmanızda bir mektuptan bahsettiniz. O mektuptaki hanımefendinin rahatsızlığını izah ettiniz. O hanımefendinin mahkeme sebebi neydi acaba efendim?

HÜDA KAYA (İstanbul) – 15 Temmuz sonrasını örnek verirken bunu kastettim.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Yani şöyle ifade edelim...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Kurunun yanında yaş da yanıyor, masumlar da gidiyor.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Yani FETÖ davasıyla ilgili efendim?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Zannedersen o.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Mektup incelenmedi mi zaten?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tabii ama hani işte terör örgütü diye alınmış.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – FETÖ davası demek ki.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Öyle zannediyorum yani gıyaben konuşmayayım.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Doğru, özellikle bu dönem Meclis çalışmaları sırasında -bugün sizde de aynı şeyi hissettim- FETÖ davalarıyla ilgili mahkemeleri gündeme taşıyorsunuz. Bu da aynı şekilde, geçen milletvekili arkadaşımız da Genel Kurulda...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Kim olursa olsun, bak, birini başka bir... Pınar Aydınlar farklı bir ekolden...

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Acaba bununla ilgili özel bir çalışma alanınız mı oluştu efendim?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hayır. Bakın, “Bugün sıcaklığına gelen 2 örnek.” dedim. Çok farklı siyasi yapılardan da geliyor mektuplar, ölüm orucu tutan bir müzik grubunun üyeleri var, Grup Yorum var. Mesela Pınar Aydınlar’ı örnek verdim, her kesimden mağduriyet var.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, karşılıklı konuşmalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu suç işleyenlerin de insan hakları yok mu? Hukuk devleti içinde kalmıyorlar mı?

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Yok ben şahsi olarak şöyle görüyorum: Daha önce de Mecliste aynı şekilde karşılaştık, “Bu bir çalışma şekli mi acaba?” diye soruyorum. Ama mesela birisinin yazdığı bir mektup gerçek de olmayabilir, bence bunu burada gündeme taşımamak gerekir efendim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Yok, çok önemliydi.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Çünkü burası...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burası İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, hukuk devleti...

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Belki de hikâye bir mektup bize göre bu.

BAŞKAN – Sayın vekillerimiz...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ben cevap hakkı rica ediyorum.

BAŞKAN – Efendim, bir müsaade eder misiniz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Terörün propaganda alanını oluşturmamız lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Terörün arkasına saklanmayın ne olur!

BAŞKAN – Sayın Vekilim...

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Siz de teröristin arkasına saklanmayın efendim.

BAŞKAN – Ama böyle karşılıklı konuşacaksınız...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biz hukuk devletini arıyoruz, insan haklarını arıyoruz; ekmek, su, hava gibi insan haklarını arıyoruz.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Hep öyle söyleniyor da öyle görmüyoruz efendim.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Teröristin insan hakkı olmaz. Terör örgütünün insan hakkı olur mu ya! Milletimize kasteden bir terör örgütünün insan hakkı mı olur!

BAŞKAN – Efendim, bu Komisyon her türlü fikrin rahatlıkla söylenebileceği bir Komisyondur.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Konuyu saptırıyorsunuz.

BAŞKAN – Mahmut Bey, rica edebilir miyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür...

BAŞKAN – Her türlü fikrin konuşulabileceği bir mekândır, Komisyonumuzda bundan çok büyük mutluluk duyuyoruz ama tabii ki karşılıklı konuşmadan, zabıtlara geçmesi açısından.

Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum hassasiyetinize, kayıtlarımıza geçti.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Söz hakkı rica ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Buyurunuz, çok kısa lütfen. Yalnız, yargıyla ilgili ve bizim gündemimizde olmayan konuları, doğruluğunu bilmediğimiz konuları da burada gündeme taşımayalım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Yok, bu halkımızın problemi, eğer böyle dersek... Noterden imzalı mektup isteyecek hâlimiz yok. Bakın, fotoğraflar burada.

BAŞKAN – Buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, değerli vekillerim; bak, ben burada bütün halkımızın genel bir problemine dikkat çekiyorum ve konuşmalarımızda partimizdeki arkadaşlar da böyleler. Hangi kesimden gerçekten mağduriyet yaşamış... Bakın “Kurunun yanında yaş da yanmasın.” diyorum yani insana, düşene dini, inancı, kimliği sorulmaz. Yani bizim inancımızda, bizim kültürümüzde, zihniyetimizde bu vardır. Yani herhangi bir kesimin de gerçekten sorumluları değil de sivil, sıradan insanlar muzdarip olup mağdur ediliyorlarsa onlara sahip çıkmak... Ben eleştirsem de yıllarca onların ve bu yapıların, farklı yapıların, bugün de olduğu gibi onların mağduriyetlerini bire bir yaşamış olsam da düşene inancı sorulmaz ve gerçekten de haksızlık yapılmış ise sahip çıkmamız lazım.

BAŞKAN – Hüda Hanım, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Hüda Hanım, masum insanları yakarak teröristler kendini kolluyorlar yani buna fırsat vermeyelim.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Bu istisnaları şey yapmayalım.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yani bu işin gerçek suçlularına ulaşalım.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Elbette, ben de onu diyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Ama bu masumlarla bu terör ayakta kalıyor, masumları yakarak ayakta kalıyorlar.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Vekilim, ben de onu diyorum.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, eğer konuşacaksınız açalım mikrofonunuzu zabıtlara geçsin.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Şu anda bitti.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Türkiye bir hukuk devletidir, yargıya güveniyoruz. İtiraz yolları açıktır. Eğer sizin söylediğiniz gibi, hapis hanelerde veya yargıda problem varsa yeniden yargılanmak için bir üst mahkemeye müracaat eder, bunun yolları Türkiye’de açık; bunu siz de biliyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu, buyurunuz efendim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı maalesef işini yapmıyor; bu, açık bir gerçek. Ben şahsen İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına en çok başvuru yapan milletvekiliyim sanırım ama başvurularımızdan bir tek ihlal neticesi bile alamadık. Onlarca, yüzlerce ihlal bildirdik ama ihlalle ilgili bir açıklama gelmedi.

Şimdi, mesela Pınar Birkoç –ismini de vereyim, ezberimde çünkü- cezaevinde bir genç öğrenci. Cezaevinde kendisine yapılan kötü muamelelerle ilgili bir dilekçe vermişti, bize gelen cevap “Bu, yargıya intikal etmiştir, bunun için bir şey yapamayız.” Bunun gibi birçok vakayı biz bildiriyoruz “Yargıya intikal etmiştir, bir şey yapamayız.” diyorlar. Ya, cezaevindeki işkence, kötü muamele olayı... Yani bunun yargıya intikal etmesi Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bunu araştırmayacaksa neyi araştırarak? Yani zaten birçok dilekçemizi de böyle geri gönderdiler. Biz daha sonra kendilerine ispatlayarak bunun yargı konusu olmadığını, insan haklarının en önemli konusu olan cezaevlerindeki insan hakları ihlaliyle ilgili bir durum olduğunu belirttik ve kimisi tekrar incelemeye alındı. Şimdi, bu çok açık. Onlarca, belki yüzlerce de dilekçemiz böyle oldu. “Yargıya intikal etmiştir.” dendi ama biz yargı konusu olmadığını, çeşitli devlet kurumlarında idarenin ihlalleri olduğunu da ispatladık, bir kısmı belki tekrar incelendi ama yine de sonuç alamadık. Belki Komisyona giden dilekçelerin yarısı benden gitti ama tek bir ihlal tespit edilemedi. Bize gönderilen cevaplarda... Bakanlıkların cevapları bize gönderiliyor. Yani çeşitli devlet kurumlarının avukatlığını yapmak değil ki İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığının görevi. Biz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığıyız, bağımsız bir kuruluşuz, değişik partilerden vekillerin oluşturduğu bağımsız bir kuruluşuz ve devlet kurumlarındaki ihlalleri araştırıyoruz.

Şimdi, bakıyorsunuz Halfeti’de, Ankara Emniyetinde işkence oldu, bununla ilgili İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tek bir araştırma yapmadı. Ankara’da ve diğer illerde kaçırılan birçok insan oldu, defalarca Başkanlığa “Bu konuyu araştıralım.” dedim, şu ana kadar, şubattan beri 7-8 kişi kaçırıldı ve “Ya, işte, belki kaçıp gitmiştir sağa sola.” falan gibi gayriciddi cevaplar aldık ama sonradan bunlardan 5’i aniden, ışınlanmış gibi Ankara Emniyetinde ortaya çıkıverdiler. Bunlar hakkında tek bir araştırma yapılmadı. Yani insan hakları alanında, bu kadar önemli bir konu, durup dururken insanların sekiz ay kaybolması ve sonra aniden Emniyet Müdürlüğünde çıkması İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığını ilgilendirmiyorsa başka neyi ilgilendirecek?

Bakın, OHAL Komisyonuna gittik, OHAL Komisyonuna çok skandal belgeler sundum. OHAL Komisyonu Başkanı bize yalan ifadelerde bulundu ve orada güya bu ifadeleri kabul edildi. Daha sonra biz belgelerin aslını Komisyon Başkanı Sayın Çavuşoğlu’na da götürdük, kendisi de tetkik etti, şu anda ilgili birim, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bu konuda soruşturma yürütüyor, kendisi de bunu çok iyi biliyor. Yani birtakım şeylere böyle ön yargıyla “Efendim, bu yalandır, bu şöyledir, bu böyledir.” diye yaklaşsanız insan hakları ihlallerini inceleyemezsiniz. Ben İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda bulunmadan önce de insan hakları savunucusuydum. İnsan hakları ihlalleri böyle incelenmez. İhlali yapan kurumun verdiği cevabı bana göndererek insan hakları ihlali araştırılmaz. İnsan hakları ihlali için raporlar oluştursunuz, karakollara aniden baskınlar yaparsınız. Buraya İçişleri Bakan Yardımcısı gelmişti, Ankara Emniyet Müdürlüğündeki bir ihlali bildirmiştik, bu kaçırımlarla ilgili... İdeolojisi şu bu, benim için hiç önemli değil, her kesimden insan kaçırılıyor Türkiye’de. Zamanında beyaz Toroslarla kaçırıldı, şimdi de siyah Transporterlerle kaçırılıyor. İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İnce buraya geldi ve bize açıklama yaptı -bakın, bunların hepsi tutanaklarda var- dedi ki: “Bu kaçırılanlar hakkında herhangi bir şekilde bizim bilginiz yok. Bizim bu insanlar hakkında arama kararımız var, nerede olduğunu bilmiyoruz.” Çarşamba günü bunu demişti bize Komisyonunda, ben de cuma günü Ankara’da bu insanların kaçırıldığı yere gittim. Ankara’da Çamlık Mahallesi’nde, sizi de götürebilirim.

BAŞKAN – Siz kaçırıldıkları yeri de biliyorsunuz?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet, biliyorum, araştırdım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Siz kaçırдыңız o zaman.

BAŞKAN – Güzel, her yeri biliyorsunuz!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ve mahalleye gittim Sayın Başkan, araştırdım, tüm mahalleliye de sordum, tüm mahallelinin gözü önünde beş saat süren bir operasyonla, 50-60 kişilik bir polis ekibi 13 Şubat günü bu insanları alıp götürmüş ama ta temmuz ayında Emniyet Müdürlüğünden sorumlu İçişleri Bakan Yardımcısı bize “Bu kişilerden haberim yok.” diyor. Bakın, o kadar çarpıcı ki, çarşamba günü bana İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İnce diyor ki: “Bizim bu kişilerden haberimiz yok.” Ben iki gün sonra gidiyorum, Ankara Çamlık Mahallesi’nde tüm mahalleliyle, bakın...

BAŞKAN – O zaman kaçırılmamış yani siz bunların bulundukları yeri biliyorsunuz Sayın Vekilim, demek ki kaçırılmamış bunlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır, kaçırılmışlar.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Siz kaçırdınız o zaman!

BAŞKAN – Olayın özelinde...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkanım, bir dakika dinleyin de ön yargılı davranmayın.

BAŞKAN – Hayır, ön yargılı davranmıyorum ama...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bir saniye müsaade edin, size ne yaşadığımı anlatayım.

BAŞKAN – Ama, şimdi, bakın, böyle...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ama bir dakika, Sayın Başkan, bu kadar önemli bir konu hakkında ön yargıyla davranmayın.

BAŞKAN – Bakın, her şey çok önemli, bugünkü toplantımızın önemi budur.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, ben size ne yaşadığımı anlatayım.

BAŞKAN – Ben bir şey sorabilir miyim?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam, iki dakikada bitiriyorum.

BAŞKAN – Bu raporla ilgili görüşünüzü almak istiyorum, bunu okudunuz mu?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Onunla ilgili de bir iki cümle söyleyeceğim, bitiriyorum.

BAŞKAN – Şimdi, bu kadar bizim dâhil olmadığımız, gerçekliği tartışılan konularda bu kadar çok uzatmayalım.

Buyurunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İki dakika konuşayım da susayım sonra.

BAŞKAN – İki dakika değil, kaç dakika oldu?

Buyurun, toparlarsanız sevinirim Sayın Vekilim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Buyurun gidin siz de Ankara Çamlık Mahallesi’ne, İçişleri Bakan Yardımcısını sadece 1-2 kişinin değil, tüm mahallelinin nasıl yalanladığını göreceksiniz. 50-60 kişilik bir polis ekibinin gelip bu 2 kişiyi alıp götürdüğünü tüm mahalleli görmüş, beş saat süren bir operasyon. 13 Şubatta olmuş bu olay, tüm mahalleli bunu bana anlatıyor.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Niye götürmüşler?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben de niye götürüldüklerini bilmiyorum.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Bırakıldığında sorulmadı mı?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Emniyette çıktı zaten bunlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Emniyette çıktı adamlar, adamlar Emniyette çıktı zaten. Sekiz ay sonra, bu adamlar bir şekilde kaçırılmış ve sonra...

BAŞKAN – Sayın Vekilim, bakın, değerli vekil arkadaşlar diyor ki: “10’uncu kez dinledik bunu.” Lütfen biraz da bizim hukukumuzla saygı duyun ve bunu toparlayalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır ama bakın, 10’uncu kez dinlenildi ama İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bununla ilgili hiçbir şey yapmadı.

Kamu Denetçiliği Kurumuyla da ilgili 2 cümle söyleyeyim.

BAŞKAN – Evet, lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kamu Denetçiliği Kurumuna da çok başvurumuz oldu, maalesef oradan da çok bariz ihlaller konusunda bile tek bir devlet kurumunu uyaran bir cevap alamadık. Hepsini örnek olarak var bende, hepsini de kendilerine sunarım. Birçok ihlal vardı ve tek bir cevap bile alınmadı, hepsini ayrı ayrı da size sunarım ama Kamu Denetçiliği Kurumu halkın değil, bence devletin, iktidarın avukatlığını yapıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Vekilim, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve biz Dilekçe Komisyonu Meclisin denetim faaliyeti yapan Komisyonunuz. Biraz evvel söylediğiniz konular zabıtlara geçti ama tabii ki tamamen size ait konuşmalar ve zabıtlarda da öyle yerini alacaktır. Bunun benzeri çok konuşmaları hem Genel Kurulda hem muhtelif Komisyonlarda yapıyorsunuz, zabıtlarda yerini alıyor. Belki de amacınız bunların zabıtlarda sıklıkla bulunmasını sağlamak.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tabii, gerçekler zabıtlarda olsun zaten

BAŞKAN - Şunu söylemek istiyorum: Bugünkü toplantımızın amacı alt komisyon raporunu değerlendirmek. Biz bilgiyle ve gerçeklikle hareket etmek zorundayız. Şu raporu okuyup “Şu konuda eksiklik var.” veya “Şu konuda şu düzenlenmeli.” deseydiniz bizim için çok daha makbul olurdu ama buradan çıkıp dışarıda “Komisyon raporu yeterli değil.” diyorsunuz, neticede de bu böyle bir sarmal şeklinde devam ediyor. Onun için bilgiyle ve gerçekliklerle konuşalım diyorum.

Tekrar Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanımıza söz veriyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bizim bulgularımızın hepsi gerçek Sayın Başkanım, hepsini de ayrıca takdim ederim size; öyle afaki konuşmuyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Değerli arkadaşlar, tabii, maalesef bu ortamı biz 24 Haziran seçimlerinden bu yana yaşıyoruz Sayın Başkan. Bazı arkadaşlar bu Meclise gelirken kendilerine bir misyon addetmişler ve o misyon üzerine hareket etmeye devam ediyorlar. Şu konuşmanın içerisinde bile onlarca çelişkiyi ben size ifade edebilirim. Bir yandan diyor ki: “O kadar müracaat ettim, hiçbir şey yapılmadı.” Akabinde hemen şunu söylüyor: “Nitekim Olağanüstü Hâl Komisyonuna gittik, orada belgeler sundum, onlar şeydi, daha sonra aslını sundum onlara, şu anda soruşturma başlatıldı.” E, başlatılmış soruşturma, işte bu Komisyon sayesinde. Ama öbür tarafta “Hiçbir şey yapmadı.” diyeceksiniz, lütfen...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Orada Başkanın yalanına icabet eden sizsiniz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Diğer taraftan, bakın, size bir madde okuyacağım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben belgenin aslını getirince...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Biz hep bunu yaşıyoruz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Biz hep bunu yaşıyoruz çünkü kendisine bu ülkenin geçmişinde ve dünya tarihinde hiçbir şekilde eşi benzeri görülmemiş bir terör faaliyetini yaparak 15 Temmuzda bu ülkenin gencecik vatan evlatlarını âdeta katleden insanların misyonunu üstlenmiş bir kişi olarak her daim bu komisyonlarda söz alıp konuşması inanın ki bu Komisyonun hem tahammülünü hem insan hakları ve temel hürriyetler konusundaki görüş açısını ortaya koyar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Burası böyle bir yer değil Sayın Başkan. Ben sizi bir şeyle itham etmiyorum ama...

HÜDA KAYA (İstanbul) – Komisyon Başkanı olarak böyle bir şey iddia edemezsiniz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, yaptığınız şey ayıptır!

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Böyle bir şey iddia edemezsiniz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sadece şunu söylemek istiyorum...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Burası insan hakları ihlallerini inceleme komisyonu değil de başka nedir, başka nedir o zaman!

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz, Başkan bitirsin konuşmasını.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kalkıp burada kendi tükürdüğünüzü yaladınız ya, o belgenin gerçek olduğunu siz biliyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın vekilim, adabı bozmayalım. Başkanımızı dinleyelim, müsaade eder misiniz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Ben hep dinledim, hiç konuşmadım, biliyorsunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, verdiğimiz belgenin asıl olduğunu, gerçek olduğunu kendisi biliyor Başkan.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Şimdi sadece şunu söyleyeceğim: Bizim maalesef komisyonlar olarak milletvekili arkadaşlarımıza aynı zamanda bir de hukuk nosyonu vermek gibi bir sorumluluğumuzun olduğunu da görüyorum ben.

BAŞKAN – Yetkimizin ve görevimizin bilinmesi lazım. Bu komisyonlar kendi kafamıza göre çalışan komisyonlar değil.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Tabii ki.

Şimdi, burada, mesela diyor ki 138’inci maddenin (3)’üncü fıkrası, bakın Türkçe, çok açık ve net, makul düşünen herkesin anlayabileceği tarzda bir Anayasa hükmünden bahsediyorum: “Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.”

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İşkenceyle ilgili...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Şimdi, diğer taraftan, kaçırılan insanlarla ilgili iddia... Sayın İçişleri Bakanımızı davet ettik buraya. Ben size bir şey söyleyeyim mi? Bir müddet sonra, Avrupa’nın çeşitli devletleri içerisinde çeşitli faaliyetler yürüten kimi FETÖ’cülerin kaçırıldığı iddiası bu komisyonlarda gündeme gelirse şaşırmayın. Çünkü bu kadar kör gözün parmağına misali yapılabiliyorsa bu, gerçekten düşünmek lazım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yani siz Türkiye’deki kaçırılmaları savunuyorsunuz öyle mi?

BAŞKAN – Alakası yok, ne alakası var?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bunların hepsi tutanaklarda mevcut, İçişleri Bakanlığımız bunları açıkladı.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bir açıklama yapmadınız.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Böyle bir şey söz konusu değil.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bana cevap vereceksin, o cevaplar için tekrar...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bizim sorunumuz bu arkadaşlar.

Çok teşekkür ediyorum.

Yalnız şunun görülmesini istediğim için bu konuşmayı yaptım: Maalesef, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu çalışmaz hâle getirmek için biz her toplantıda bunu yaşıyoruz. Çünkü bizim sorunumuz bu.

Ben çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Biz yasalar çerçevesinde çalışmak için buradayız, vatandaşlarımızın dilekçeleri ve müracaatları hem bizim için hem Kamu Denetçiliği Kurumu için çok değerli. Detaylı incelemeleri yapıyoruz, hak ihlali olmaması açısından da gerekli incelemeleri yapıyoruz. Bize de cezaevleriyle ilgili muhtelif dilekçeler geldi, yerinde incelemeler de yaptık. Birçoğunun da abartılı olduğu, duygusal olduğu ve maalesef politik olduğu da ortaya çıktı.

Son olarak size söz vereyim, ondan sonra Sayın Ombudsmanımız da cevaplarını versin ve oylamaya geçelim.

Çok kısa, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Değerli arkadaşlar, aslında az önceki tartışmadan hemen sonra söz almıştım ama araya başka vekiller girdiği için konu kaynadı. Ben İnsan Hakları Komisyonu üyesiyim ve insanın insan olmasından kaynaklı, sadece insan olmasından kaynaklı hakları olduğu kanaatiyle kurulmuş bir komisyon ve bunu savunuyoruz. Yani, bir kişinin hangi suçu işlediği, diniyle, mezhebiyle, neye inandığıyla ilgilenmiyoruz, suç vasfıyla da ilgilenmiyoruz. Sadece insan olmasından kaynaklı haklarının ihlal edilip edilmediğini takip etmeye çalışıyoruz. Bu kişi FETÖ’cü olabilir, bu kişi PKK’lı olabilir, cinsel suçlu olabilir. Biz cezaevlerini gezerken “Ne suçtan yatıyorsun?” diye kendisine de sormaktan imtina ediyoruz özellikle. Çünkü, ne suçtan yattığının bizim için hiçbir önemi yok, insan olmasından kaynaklı bir hak ihlali varsa onu takip etmeye çalışıyoruz.

Az önceki tartışmada sayın vekilimizin söylediği bir olayla ilgili, kendisine “Ne suçtan yatıyormuş?” ya da “Ne suçla suçlanıyormuş?” sorusunu ben kabul etmem. Bir hak ihlali varsa, insan olmasından kaynaklı hak ihlali varsa bunun takipçisi olurum ben. Yani “Bir şeye alet misiniz, bilerek mi yapıyorsunuz?” falan... Bu sorular kendime sorulsa ben çok ağır hakaret kabul ederim durduğum yer itibarıyla.

Şimdi, öyle bir noktadayız ki biz, en son cezaevi komisyonuyla neredeyse bütün değişik suç örgütlerini gezdik ve “Bir sıkıntınız var mı?” daha doğrusu “Bir insani hakkınız ihlal ediliyor mu?” diye sorguladık onları değil mi? Görevim bu, ben bundan dolayı buradayım. O yüzden, hani suçu ne, cezası ne, ne yatmış, neye inanıyor? Bunlarla ilgilenmiyorum. Benim görevim bu, bence bu bilinçle hareket edersek doğru ilerleyebiliriz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Buyurun.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Ben biraz önce Hüda Hanım’a sorarken şunu ifade etmeye çalıştım: HDP olarak daha önce cezaevindeki PKK’lılarla ilgili eylemlerinizi, söylemlerinizi oluyordu, fakat bu dönem bir şey dikkatimi çekti.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Cevap hakkı doğdu.

BAŞKAN – Cevap hakkınız yok, söyledi, siz de cevabını verdiniz zaten.

Buyurun.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Geçenlerde Mecliste Meriç’te boğulan FETÖ’cülerden bahsetti bir HDP’li arkadaşınız, şimdi de siz bir FETÖ’cünün mektubunu okudunuz. Acaba yeni bir çalışma şeklinizi mi diye merak ettim, hepsi bu.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilim, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Beş dakika önce masama geldi, ben odamdan çıkarken geldi. Şimdi bu partinin dışında tamamen, her birimize gelen...

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Diyarbakır’da, Lice’de niye bir şey söylenmiyor ama burada.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Siyaset ile insan hakları...

BAŞKAN – Aynı şeyi ben size söyleyebilir miyim? Siyaset ile insan haklarını lütfen karşılaştırmayın. İnsan haklarının en güzel şekilde uygulandığı ülkelerden birisidir Türkiye. Bu konuda bizi yurt dışında maalesef kötü anlatmaya çalışan birtakım parlamenterler dahi var. Bunu asla kabul etmek mümkün değil, bir kadın parlamenter olarak ve Komisyon Başkanı olarak bunu da şiddetle reddediyorum.

Evet, buyurun, biz kendi Komisyonumuzla ilgili konuya geçelim ve denetçimizi dinleyelim.

Buyurun Sayın Kavuncu.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu’nun iddiasına somut bir cevap niteliğinde... Sanıyorum, geçtiğimiz dönem nisan mayıs aylarındaydı, OHAL İşlemlerini İnceleme Komisyonu olarak en az 10 milletvekili, her partiden arkadaşlarımızla birlikte gittik. Sayın Gergerlioğlu da dosyalarla geldi orada. Dosya numarasını, vesaireyi vererek bir iddiada bulundu. Yani yalancılıkla suçluyor OHAL Komisyonunu Başkanını. Bir iddiada bulundu ve daha sonra o iddianın beş sayfalık sonuç, karar, altından üstünden kırılmış ve sahte belge sundu ve orada tespit ettik.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum ama bu bizim Komisyonumuzun gündemi değil ki.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkanım, bu konuyu Sayın Hakan Çavuşoğlu da çok iyi biliyor.

EROL KAVUNCU (Çorum) – O konu değil, 1 tane değil en az 10 tane dosya vardı.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, lütfen tek bir cümleyle...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam.

Benim, Sayın Erol Bey konuya vâkıf değil, aslında o suçlu değil, konuyu OHAL Komisyonundaki bir tartışmadan sonra, o benim ibraz ettiğim belgenin aslını getirmemden sonra, Deniz Kuvvetleri Komutanlığında başlayan bir soruşturma olduğunu Sayın Başkan Çavuşoğlu tüm Komisyona anlatmalıydı. O gün OHAL Komisyonunda o başkanın yalanı maalesef bakın zihnine nakşolmuş.

BAŞKAN – Şimdi, burada olmayan kişi hakkında bu kadar da ağır konuşmayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Erol Bey bakın, bilmediğiniz bir belge var, Erol Bey, belgenin aslını getirdim haberiniz yok. Sayın Başkan sizi bilgilendirmede, o yüzden bu konuyu böyle yanlış biliyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu teşekkür ediyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, herkesi yanıltan bir Başkan var aramızda, sizi de bilgilendirmemiş.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, burada bir Komisyon Başkanı var, kendisi bir parlamenter, Bakanlık yapmış bir parlamenter, dolayısıyla bu üslubunuzun doğru olmadığını söylemek istiyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ama bakın, bilgilendirmemiş.

BAŞKAN - Size göre teröristler dışında herkes yalan söylüyor, bir tek onlar doğru söylüyor. Bu noktaya getirdiniz yani.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır, hiç kesinlikle öyle değil. Sayın Başkan, bu kadar yanlış olmayın ya! Deniz Kuvvetleri Komutanlığının başlattığı bir soruşturma var ya!

BAŞKAN – Ne demek yanlış canım!

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Deniz Kuvvetleri Komutanlığı mı terörist ya! Allah aşkına ya! Ya bilmediğiniz konuda konuşuyorsunuz ya!

BAŞKAN – Siz her şeyi biliyorsunuz Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, bildiğiniz konuda bir fikir yürüttün de canım kurban, yanınızdaki Başkan o konuyu çok iyi biliyor.

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, sizi nezakete davet ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bilmediğiniz konuda fikir yürütüyorsunuz. Allah Allah ya!

BAŞKAN – Evet, fikir de yürüteceğim, oturumu da yöneteceğim ama bu üslubunuzun artık alıcısı yok. Bunu tekrar etmeyin, her yerde, Genel Kurulda ve komisyonlarda bunu yapıyorsunuz, âdetâ terörize ediyorsunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bilmediğiniz konuda fikir yürütüyorsunuz Sayın Başkan. Bakın diyorum ki: OHAL Komisyonuna ibraz ettiğim belgenin aslını Sayın Çavuşoğlu'na getirdim.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – 15-20 tane belge ibraz ettiniz!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ama Çavuşoğlu da insanları bu konuda bilgilendirmede, Erol Bey de bundan dolayı yanlış bilgilenmiş. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı da bu konu hakkında bir soruşturma yürütüyor şu anda. Bu kadar ya.

BAŞKAN – Lütfen... Erol Bey, Sayın Gergerlioğlu, size de söz vermiyorum. Mahmut Bey’e de söz vermiyorum. Vazgeçtiniz herhâlde.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bizim komisyonlarımızı ve Meclisimizi maalesef provake eden, FETÖ’nün propagandasını yapmaktan başka...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Amma saçmalıyorsun ha! İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı ol da ondan sonra konuş.

BAŞKAN – Sizi lütfen saygıya davet ediyorum Sayın Milletvekili.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yani hiçbir ihlali araştırmıyorsun, ondan sonra...

BAŞKAN – Sayın Milletvekili! Her şeyin en doğrusunu siz bilmiyorsunuz, her şeyden önce usul ve adabı öğrenin, lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hayır siz usul ve adabı öğrenin.

BAŞKAN – Lütfen, ayıp artık yani.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan bakın, çok yanlısınız ve adap bilmiyorsunuz, Başkanlık da bilmiyorsunuz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sazak.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İnsan hakları bireysel haklardır, temel haklardır, fakat terör suçları dışarıdan desteklendiği, beslendiği için terör suçlarına ayrı bir muamele yapılması gerekir. Hukukun boşluklarından istifade ederek propaganda yapılması, palazlandırılması, içeridekilere gereksiz umut verilmesi yanlışır yani insan haklarını zedeler. Yazık, oradaki garibanları, kullanılan insanları daha kötü hâle getirir; buna da dikkat etmemiz gerekir. Hukukla olmuyor her şey, biraz da insancıl ve devletin...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, her şey hukukla olur.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Hukuku kullanarak hukuksuzluk yapmaya çalışanlar var, uyanmak lazım bazen. Devletin, Hükûmetin bekası da vardır.

BAŞKAN – Devletin bekası vardır.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Coğrafyamız fitne kaynıyor, kaos kaynıyor; fırsatçılar ve istifadeciler var, biraz daha dikkat etmemiz gerekiyor. Yoksa fiziki hakları vermekte bir sıkıntımız yok, hepsinin verilecek.

BAŞKAN – Fehmi Bey, buyurun.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Değerli Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – İnşallah raporla ilgili konuşacaksınız.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Raporla ilgili ama tutanaklara geçmesi açısından, Dilekçe Komisyonu üyesi olarak, hukukçu olarak birkaç şey söylemek istiyorum.

Şimdi, hukukla ilgili hepimizin genel bir tanımı var, öyle değil mi Ali Haydar, Mahmut Bey: “Sosyal hayatı düzenleyen toplumsal davranış kuralları.” Buna ilişkin yazılı kurallarımız var, sayın vekilimizin söylediği gibi kadim medeniyetimizden gelen geleneklerimiz, örfi bir hukukumuz da var, âdetlerimiz var yani yazılı olmayan hukuk kurallarımız da var, teamül, adını ne koyarsak koyalım. Medeni Kanun 2/2, hukukçu olarak da çok severim bu maddeyi, “Herkes haklarını kullanır ve borçlarını öderken dürüstlük ve kurallara riayetle mükelleftir.” der Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, hayatın her aşamasında, tüm iş ve işlemlerde de.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Aynen öyle.

Şimdi, buradaki temel paradokslardan bir tanesi şu: İnsan Hakları Komisyonu üyesi milletvekili arkadaşlarımız elbette ki her sıkıntıyı dile getirecekler. Ancak bunu yaparken tabi olduğumuz hukuk kuralları, örfümüz, sevelim ya da sevmeyelim ama çatısı altında bulunmaktan şahsen benim gurur duyduğum kadim, aile olsun diye ana babalarımızın büyüttüğü bir devlet anlayışımız var. Şimdi, burada belli meseleler dile getirilirken hiçbir hassasiyet, ne yazılı ne sözlü hiçbir hukuki kaideye tabi olmadan, hiçbir teamüle tabi olmadan belli konulara ilişkin görüş serdedilmesini ve bunun da milletvekili sıfatıyla, milletin adına yapılmasını ben çok anlamlı bulmuyorum. Bakın, burası milletin Meclisi, burada insanlar bizi izliyor. Sayın İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanımız, Hakan Çavuşoğlu Başkanımız söyledi, Anayasa'nın 138'inci maddesi yargılamaya ilişkin hiçbir kurumun bağımsızlığı gereği müdahale edemeyeceğini söyledi. Biz bence, haklarımızı kullanırken de kesinlikle -elbette ki Ali Haydar'a da katılıyorum- bir şeylere bakmayacağız ama bunu kullanırken de bir hakkı suistimal etmeyeceğiz. Yani insan haklarından bahsederken insan haklarının en temeli yaşam hakkıdır ve yaşam hakkını sonlandırmışlara ilişkin de aynı hassasiyetin bunu dile getirenler tarafından mefhumu muhalifinden dile getirilmesini murat ediyoruz. O zaman objektif olmayız. O zaman ali olsun diye dua ettiğimiz devletimizin çatısı altında örfümüz, teamüllerimiz, hukukumuz, yazılı kurallara tabi olma noktasında zorlanırsınız. Biz devletimizi seviyoruz. Elbette ki bugün işte Kamu Denetleme Kurumu da -bugün raporunu görüştüğümüz Karma Komisyonu Başkanımızın Başkanlığında- vatandaşımızın işi idare tarafına takılmasın diye, hızlı yürütülsün diye anayasal olarak 2010 yılında referandumla diğer komisyonların yanına dercedilmiş -yanlış söylüyorsam düzeltin Başkanım- 74'üncü maddesince kurulmuş bir kurul. Yani biz istiyoruz ki devletimiz ali olsun, milletimiz devletimize eşit olsun, eşit şartlar altında elbette ki güçlü olsun. "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışından hareket ediyoruz ama bunu yaparken de hani İbni Haldun'un o şeyindeki gibi "Coğrafyamız kaderdir..." Biz kaderimize razıyız, müsaade edin de coğrafyamızda tavla atmayalım, zarımıza dua etmeyelim. Biz bu coğrafyanın öznesiyiz, aktörleriyiz, yani başımız ateş çemberi, burada bizim uğraştığımız konulara bakın. "İnsan hakları" adı altında birçok insanın hakkını haleldar etmiş, darbe girişiminde bulunmuş... Evet, vasıflandırmayalım, eyvallah, cezaevlerinde varsa işkenceyi önleyelim ama bunun sözlü, kavli avukatlığını yapmayı da bu Meclisin çatısı altında, inandığımız temel değerler anlamında, eğer varsa bir kadim anlayışımız, bir medeniyet düsturumuz, çok yanlış ve anlamsız buluyoruz; olmaz, o zaman bizim hakkımıza giriliyor.

Tabi olduğumuz, en basit hâliyle kabul ettiğimiz ve o sistem içerisinde geldiğimiz Mecliste hiçbir şey uygulamıyorsa, hiçbir örfi hukuka, teamüle inanmıyorsa, Medeni Kanun madde 2/2'deki hükme uymaya, ben de bu Komisyonun üyesi olarak buradaki tüm arkadaşları davet ediyorum. Herkes haklarını kullanırken de lütfen hakkını suistimal etmesin.

Bakın, cümle içerisinde devletten bahsederken -evet, kanunu bilmemek mazeret teşkil etmez ama- İçişleri Bakan yardımcısı, işte kurumlar vesaire "operasyon" diye bahsettiğiniz Türkiye Cumhuriyeti devletin polisi. Yani işte "kaçırılma hadisesi" dediğinde... Buna kolluk anlamında -öyle değil mi Hakverdi kardeşim- herhâlde kaçırılma demez.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hocam, insan hakları iktidarın ve hükûmetin uygulamalarına karşıdır.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Lütfen müdahale etmeyin, bakın, ben dinledim, bir bitireyim.

BAŞKAN – Müdahale etmeyelim.

Fehmi Bey, toparlayalım.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Başkanım, son cümlemi söylüyorum.

Derdimiz, meramımız şu: Farklı düşünebiliriz, farklı renklerimiz, keyfiyetlerimiz olabilir ama tabi olduğumuz kurallar noktasında da bizim insan hakkımıza da en azından inandığımız, kaderimiz olan coğrafyamızdaki o kadim devlet anlayışımıza da lütfen saygı duyun, hakkımızı da istismar etmeyin diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Vekilim, sadece bir soru, dün iktidarın yaptığı baş örtüsü ihlalleri sizce normal bir şey miydi?

BAŞKAN – Hayır, artık söz vermiyorum...

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Ben size cevabını özelde veririm.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bak, işte, bunun cevabını veremiyorsunuz.

BAŞKAN – Bakın, bunlara girmeyin artık, o konular geçti, sizin suistimal edeceğiniz konular kalmadı artık.

Evet, Sayın Başkan, size biraz geç kaldık.

Sayın Kamu Denetçimiz sizi dinleyelim. Soruları biliyorsunuz. Sizin vereceğiniz cevaplar buradaki tartışmalar için değil, size sorulan soruları ve raporla ilgili görüşlerinizi alalım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Başkanım, söz istemiştım, vermeyecek misiniz?

BAŞKAN – Hayır, vermiyorum artık, müsaade ederseniz...

Evet, buyurun.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; ben, öncelikle bu yüksek katılımlı toplantıdan dolayı, toplantıya katılan bütün milletvekili arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Malumlarınız olduğu üzere, bendeniz uzun zaman milletvekilliği yapıp bu kanunun hazırlanmasında da emeği geçen bir arkadaşınızım.

BAŞKAN – Dilekçe Komisyonu Başkanlığınız da var, halef selefiz.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Evet, yaptım.

Onun dışında Anayasa Komisyonu üyesiyken kanunun hazırlanması, hatta Bakanlık safhasındaki aşamalarda bulunduğumdan dolayı, şöyle bir endişem var: Gerçekten, Türkiye, en son olarak AB müktesebatı çerçevesinde Kamu Denetçiliği Kurumu, dünyadaki yaygın ismiyle ombudsmanlığı kabul ederken en geniş anlamda tartışılan kurum oldu belki. Malumunuz olduğu üzere Cumhurbaşkanının vetosuna uğradı, Anayasa Mahkemesi iptaline uğradı anayasal dayanağı olmadığı gerekçesiyle, Anayasa 74'üncü maddeye dercedildi, özel kanunu hazırlandı. Bunun etkin, işlevsel bir şey olabilmesi için -bir tane misal vermek istiyorum- Meclisle ilişkilendirilmesini özellikle çok önemsedik. Dünyanın bazı yerlerinde Cumhurbaşkanı tarafından atanır baş ombudsmanlar; Meclis tarafından ilişkilendirilmesi, yeni sistemde tam da cuk oturdu gördüğünüz gibi. Yani İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu vasıtasıyla, Dilekçe Komisyonu vasıtasıyla, KİT Komisyonu vasıtasıyla, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu vasıtasıyla, zaten denetim görevi olan Meclisten ayrıca ondan güç alarak, ondan sırt alarak böyle bir müessese oluşturduk. Oluşturduğumuz bu müessese, çok şükür, bugün 6'ncı yılını doldurmak

üzere ve iyi işliyor. Bugüne kadar gerek bu Karma Komisyon'da gerek Genel Kurul'da yapılan bütün müzakerelerde bütün muhalefet partilerinin özellikle desteğini alarak büyümeye devam etti. Ben bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Sayın Mahmut Tanal 2011'den bu yana milletvekili, bu işlere de hassasiyet gösteren bir arkadaşımız; kendisinin bize verdiği manevi desteği ben çok önemsiyorum ve eleştirilerini de olumlu eleştiri olarak alıyorum, "Niye daha iyi değildir?" anlamında alıyorum. Diğer arkadaşların eleştirilerini de aynı anlamda kabul ediyoruz.

Bir milletvekilimiz muhalefet şerhinden bahsetti. Eğer müsaade buyursanız -tabii ki yasama sizin yetkinizde ama- ben, bize olumlu katkı sağlayacak... Yani hak arama hürriyeti konusunda Türkiye'de henüz tam anlamıyla rüşdünü ispat etme aşamasında olan, belki yasasında önümüzdeki günlerde yüce Meclisin birtakım rötüşler yapması ihtiyacı olan bir müesseseyi oluşturup canlandırırken, bunu, böyle klasik, günlük siyasi tartışmaların dışında kabul edelim. Ben özellikle bu istirhamda bulunmak istiyorum masanın iki tarafında bulunmuş bir arkadaşımız olarak.

Tabii ki bugün, siz, siyasi düşünceleriniz doğrultusunda diğer komisyonların çalışmaları noktasında eleştirilerinizi dile getirdiniz... Bizim haricimizde, arkadaşlarımız alt komisyon olarak aylarca çalıştılar, çok güzel emekler verdiler, çok güzel öneriler sunmuşlar, ben kendilerine ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum. Bu iş hakikaten Meclis tarafından benimsenerek, desteklenerek büyüyen bir müessesedir, bunu hassaten söyleme ihtiyacı hissettim.

Mahmut Bey'in bize en sık başvurusu olan milletvekilimiz olduğunu biliyoruz. Kendisinin çok değişik meclislerde, meclislerde, televizyon kanallarında, değişik yerlerde kurumumuzun iyi bir denetim kurumu olduğunu, iyi bir insan hakları kurumu olduğunu, bazı yetkilerinin eksik olduğunu ifade eden sitayişli sözlerine sürekli teşekkür ediyoruz.

Yalnız, demin, herhâlde hızlı hızlı bazı sunumlar yaparken bize yapmış olduğu bir kısım başvurularla ilgili sehven birtakım şeyleri geçti, onu ifade etmek istiyorum huzurunuzda. Mesela bu doğal gazla ilgili konuda, benim önümdeki nota göre, kurumumuz kendisinin dediği doğrultuda bir tavsiye kararı vermiş ve ilgili kurum da yani doğal gaz dağıtım kurumu da buna uyacağını, bunlarla ilgili düzenleme yapacağını bize cevaben bildirmiştir. Bu olumlu bir gelişmedir. Kendisine teşekkür ediyoruz, böyle bir gelişme oldu.

Bir konusu da Yüksek Seçim Kuruluyla ilgilidir. Yüksek Seçim Kurulu, malumunuz olduğu üzere, Türkiye'deki hukuk sisteminin tartıştığı 79'uncu madde gereği YSK kararlarına karşı hiçbir merciye başvurulamayacağı ifade edilmiş, sadece yargı mercilerine değil. Bu anlamda, biz de doğal olarak kendimizi yetkili kabul etmedik ama kabul etmediğimiz hâlde yani yasadaki kısıtımız nedeniyle dahi Anayasa'daki açık hüküm nedeniyle verdiğimiz incelenemezlik kararı yine de Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmiştir.

Tam buradan gelerek Sayın Bakanımızın sorusuna girmek istiyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, tabii, dediğim gibi kervan biraz da yolda düzeliyor. Bu "incelenemezlik kararı" dediğimiz, benim de ismini çok sempatik bulmadığım... Belki önümüzdeki günlerde kurum olarak farklı bir isimle de adlandırabileceğimiz bazı kararlarımız var. Bu kararlarımızın temeli bizim yasamızın 5'inci maddesinden kaynaklanıyor.

Bu yasanın 5'inci maddesi 4 istisnadan oluşuyordu, bir tanesi Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildikten sonra kaldırıldı, diğer üç istisna devam ediyor. Bunlardan birisi yasama yetkisinin kullanılması. Biz yasayı hazırlarken bu cümlelerin tamamını seçerek ifade ettik. Örneğin, burada, diyelim ki Dilekçe Komisyonu Başkanımızın kendisinin bir personeliyle ilgili bir işleminde

biz kendimizi görevli addederiz ama burada bir kanunun görüşülme usulünü -komisyonda veya Genel Kurulda- veya onun içeriğini tartışma yetkisine sahip değiliz. Yani bu ayrımı koyma açısından söylüyorum.

Diğer bir tanesi, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin yetkidir. Demin arkadaşlarımız da ifade ettiler, dünyada sadece İsveç ombudsmanlığı yargı yetkisine doğrudan müdahale etme yetkisine sahip, diğer bir kısım geniş yetkilerle donatılmış ombudsmanlıklarda da kendi başına Anayasa Mahkemesine dava açma veya diğer mahkemelere suç duyurusunda bulunma, dava açma şeklinde değişik şekilde yetkiler var ama bizde yasada yargı yetkisi istisna tutulmuş. Bizim, buradan, örneğin oradaki personel işlemleriyle ilgili, oradaki yargılamaların bazen farklı farklı alanlarıyla ilgili de müdahalelerimiz oluyor fakat yargının içeriğine bizzat müdahale durumumuz söz konusu olmuyor.

O yüzden, bize gelen başvurularda, örneğin kişi tutukluluk süresiyle veya infazın bir kısım detaylarıyla ilgili şikâyetle bulunduğu zaman, ona mahsus özel kanunlar var olduğu için ve özel yetkili mahkemeler ve cumhuriyet savcılıkları olduğu için biz burada incelenemezlik kararı veriyoruz yani “Bizim görev alanımız dışında.” diyoruz.

Diğer bir görev alanı dışındaki alanımız, sırf askerî işler. Bu kelimeyi de hassaten seçtik, genel anlamda her şey askerî iştir denilmesin diye. Bizim Şeref Bey bunu bazen “Operasyon kararları” olarak ifade ediyor anlaşılsın diye.

Onun haricinde, bir de malumunuz, yine yasamız gereği süresi içerisinde yapılmayan başvurular. Malum, biz bir de yargıyı kısaltma amacı güttüğümüzden dolayı zaten altı aylık bir süreyle kısıtlıyız ama kişi aklına esti, on sene önceki herhangi bir konuyla ilgili başvurduğu zaman biz bu konuya bakmıyoruz, süre şartı taşımadığı için bakmıyoruz.

Bir de ilgisiz kişiler başvurabiliyor. Buna “menfaat ihlali” diyoruz. Hiç alakası olmadığı hâlde bir alanla ilgili başvuru yapan bir kişinin bu işle ilgili olup olmadığına bakıyoruz, “Menfaat ihlali yoktur.” diyoruz ve incelenemezlik kararı veriyoruz. Bunun haricindeki alanlarda görevliyiz ve bunlara bakıyoruz Sayın Bakanım yani bizim genel çerçevemiz bu.

Ayrıca, bir konuda bize başvuru yapılmasının şartlarından bir tanesi de önce idareye gitmiş, idareden cevabını almış ve süresi içerisinde başvurmuş olmasıdır. Bu durumda, biz, kendi literatürümüze göre bu işi esastan alıyoruz ama onu yapmamışsa, tutuyoruz yine vatandaş mağdur olmasın diye kendisine yol gösterici mahiyette olmak üzere, hem kendisine hem de idareye gönderme kararları veriyoruz. Aslında, orada da kurumun görevlerinden biri iyi yönetim ilkelerini yerleştirmek, vatandaşa yol göstermek, hem incelenemezlik kararında hem de gönderme kararında, bunlar bizim ana envantere girmeyen kararlar. Tavsiye kararlarını genelde anlatırız ya biz, onlar azınlıkta ama azınlıkta olmasının nedeni bu. Diğerleriyle ilgili işler yapılıyor, yazışmalar yapılıyor, bir emek sarf ediliyor, bazen birkaç sayfa hâlinde bunlar veriliyor ve hem vatandaşa yol gösteriyoruz hem de ilgili kuruma “Yardımcı olun, bu vatandaşın şu şekil bir derdi var, bu konuda da haklı gibi görünüyor.” anlamına gelen ifadelerle gönderme kararları veriyoruz.

Bunu arz etmek istedim.

Ben toplantıya katılan bütün milletvekillerimize tekrar çok teşekkür ediyorum.

Sizden özel istirhamım, gerek bugünkü toplantıda gerekse sonraki yıllarda ne olur bize destek olun. Biz Meclisin gücünü arkamızda hissetmek istiyoruz insan hakları adına, hak arama hürriyeti adına. Yani insanlarımızın daha demokratik bir ülkede ve şartlarda yaşaması adına biz bunu sizden istirham ediyorum.

Bizim tarafımız vatandaşın tarafıdır ama idarenin de hasmı değiliz, onu ifade ediyoruz. Uyum içerisinde, olabildiğince dostane çözüm çerçevesinde problemleri çözmeye çalışıyoruz.

Ben, sabırla beni dinlediğiniz için bütün buradaki ombudsman arkadaşlarım adına da hepinize çok teşekkür ediyorum.

Hayırlı günler diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi tartışma olunca herkes konuşuyor ama iş raporlama, daha bilgiye dayanan işlere gelince herkes bu süreci istiyor, Hüda Hanım’da da böyle oldu.

Evet, raporla ilgili başka söz almak isteyen? Yok.

2018 yılı KDK Raporu’nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi için HDP Grubundan Hüda...

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Bence hiç olmasın Başkanım.

BAŞKAN – Bence de olmasın. Bugüne kadar hiç muhalefet şerhi olmadı ama...

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Çünkü böyle bir anlayışla biz çalışma yapmıyoruz yani.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, Hüda Hanım, size söylüyoruz.

Muhalefet şerhinde kararlı mısınız?

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Bize destek olun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tamam, zaten biz de destek olmak için, kesinlikle destek olmak için...

BAŞKAN – Şimdi, Hüda Hanım, rapor zaten oylandı, sadece zabıtlarda muhalefet şerhiniz olacak. O nedenle iki günlük süre verelim çünkü biz Genel Kurula da geç kaldık, bu Futbol Federasyonundan dolayı işlerimiz uzadı.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Tamam, önümüzdeki salı günü olabilir mi? Benim gerçekten hafta sonu...

BAŞKAN – Peki, salı günü son olmak üzere muhalefet şerhinizi yazın.

Sayın milletvekillерim, değerli ombudsman üyeleri, değerli katılımcılar; redaksiyon yetkisini de Komisyonumuza alıyoruz ve usulen bu konuda oylama yapmamız lazım. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Katılımınız için teşekkür ediyorum.

Raporumuzun hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Başka görüşülecek konu olmadığı için toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.59

